

svetljava v deželni bolnici, ki funkcionira brez graje in v občno zadovoljnost vseh prizadetih krogov?

Povdarjati moramo, da je električna razsvetljava dandanašnji upeljana že v zelo mnogoštevilnih krajih in mestih, v velikem in malem obsegu, da so se ljudje dejansko prepričali o nje zanesljivosti in sigurnosti, in da bi je, ko so spoznali nje ugodnost v ekonomičnem, sanitarnem in v vsakem drugem oziru, nikakor ne hoteli zamenjati s katerikoli poprejšnjim načinom razsvetljenja. Našteli bi lahko na stotine elektrarn, ki so po desetali večkrat večje, kakor je projektovana ljubljanska, ki funkcionirajo že leta in leta brez vsakega nedostatka! Da bode ljubljanska elektrarna urejena po najnovejših načelih elektrotehnike, o tem sme biti ljubljansko prebivalstvo uverjeno, — za to jamči tudi graditeljica elektrarne, — svetovnoznana tvrdka Siemens & Halske na Dunaju, katere ustanovni člani stojé mej prvimi in najbolj odličnimi elektrotehničskimi strokovnjaki.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Akcija c. kr. trgovskega ministerstva v pospešitev malega obrta. Po naročilu trgovskega ministra se je pred kratkim izdalo poročilo o tej akciji v l. 1896. Najvažnejši namen te akcije je razznani dobro, pri malem obrtu porabljive stroje in načine maloobrnega izdelovanja. Pri tem se je uvaževalo to, da se veliko število obrtov — zlasti v obliki gospodarskih zadrug — more vzdržati poleg velike industrije, če rabi take stroje in izdeluje na take načine. Gornji namen se skuša doseči z naslednjimi sredstvi: 1. s strokovno pisarno za pojasnila pri tehnologičnem obrtnem muzeju na Dunaju; 2. s stalnimi in začasnimi razstavami maloobrnih strojev; 3. s prepuščanjem takih strojev na maloobrtne zadruge s posebno ugodnimi pogoji; 4. z dovolitvijo posojil obrtnim zadrugam; 5. s prirejanjem mojsterskih tečajev na Dunaju; 6. s prirejanjem strokovnih tečajev izven Dunaja (potovalnimi tečaji) in z obrtnim potovalnim podukom. L 1892. začeta akcija se je vsako leto bolj razvila, kar se razvidi že iz tega, da se je zanjo dovoljen kredit, ki je l. 1892 iznašal 10 000 gld., letos zvišal na 135 000 gld. S prispevki nekaterih deželnih odborov in trgovskih in obrtniških zbornic vred se je l. 1896. porabilo 200.000 gld. Od začetka akcije do letos se je 16 motorjev in 217 osodnih strojev dalo obrtnim korporacijem, med katerimi je 65 obrtnih zadrug z 9000 člani in 15 registriranih pridobitnih in gospodarskih zadrug z 600 člani. Leta 1896. je tehnologičen obrtni muzej priredil dve razstavi, v Welsu in Vrchlabi (Hohenelbe), se udeležil 2 zagotov in podpiral 3 stalne maloobrtne razstave. Malo obrtno dvorano na tehnologičnem obrtnem muzeju je obiskalo 3318 oseb; tamošnje osobe je v mnogoštevilnih slučajih brezplačno dajalo razjasnila ni imelo na Dunaju in na drugih krajih predavanja. Tudi so se mnogim obrtnikom izven Dunaja podelile ustanove za obisk maloobrtne dvorane. Dalje se je priredilo 4 mojsterske kurze za čevljarje in stavbene mizarje na Dunaju in 7 kurzov za čevljarje izven Dunaja, v katerih se je okoli 300 mojstrov in pomočnikov podučevalo 4, oziroma 6 ali 8 tednov. Leta 1897. se namerava akcijo še razširiti z mojsterskimi tečaji za stavbene ključarje in krojače na Dunaju, z obrtnim potovalnim podukom, s katerim se je že l. 1896 poskušalo osobito pa z pospeševanjem maloobrnih zadrug.

Kmetijstvo.

Kmetijske hranilnice in posojilnice po Raiffeisenovem sistemu.

Deželni odbor je v minolem zasedanji predložil deželnemu zboru kranjskemu naslednje poročilo o pospeševanju naprave kmetijskih hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu.

V seji deželnega zbora z dne 13. februarja 1895. je bilo deželnemu odboru naročeno, pretresati vprašanje, bi li ne kazalo v to svrhu, da bi se zadostilo kreditnim potrebam kmetskega prebivalstva, pospeševati ustanovitev kmetijskih hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu na ta način, da bi se jim dovoljevala posojila in podpore iz deželnega zaklada.

Ker je bilo želeti, poučiti se o tem, kako stališče zavzemajo v tem vprašanji druge kronovine, naprošeni so bili najpoprej vsi deželni odbori v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, da prijavijo deželnemu odboru, če in eventualno na kak način in v kakem obsegu se v dotičnih deželah podpira ustanovitev kmetijskih hranilnic in posojilnic po sistemu Raiffeisenovem.

Deželni odbor si usoja, navesti iz došlih odgovorov nastopne podatke:

Dolenja Avstrija. Deželni odbor je objavil posebno „navodilo“ v svrhu ustanovitve in oskrbovanja hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu, katero se uporablja tudi v drugih kronovinah, sosebno na Češkem, Moravskem, v Šleziji in na Tirolskem. V tem navodilu nahajajo se uzorci pravil, potem pouk o ustanovitvi, o registriranji poslovanja s pravilnim redom in s predpisi o knjigovodstvu. V dodatku k temu navodilu so ponatisnjeni zakoni in ukazi zadevajoči pridobitne in gospodarske zadruge ter hranilna in posojilna društva. Dolenjeavstrijski deželni zbor dal je deželnemu odboru za 1896. leto na razpolago kredit v znesku 15.000 gld., da s primernimi prispevki pripomore k troškom prve oprave onih hranilnic in posojilnic, ki se na podstavi normalnih pravil ustanove na Dolenje Avstrijskem. Opravila, tičoča se posojilnih društev, izročena so posebnim deželnim uradnikom ter združena v lastnem oddelku.

Gorenja Avstrija. Vsled pooblastila deželnega zbora dajo se vsem društvom 3 % posojila v najvišjem znesku 2000 gld. ter brezobrestna posojila po 100 gld., da lažje poplačajo ustanovitelne troške. Dalje preskrbuje deželni odbor vsled deželnozborskega naročila po sposobnih deželnih uradnikih ob deželnih troških revizijo gorenjeavstrijskih posojilnih društev. Ta revizija se vrši pri vsakem društvu po enkrat na leto ter je neobhodno potrebna, da se odvrtače nepriličnosti ter vzdrži redno gospodarjenje. V svrhu olajšave gospodarjenja izdal je deželni odbor posebno navodilo.

Daljne prednosti daje deželni odbor Raiffeisenovim društvom tudi s tem, da zastopa njihove koristi nasproti

raznim oblastvom ter je sploh zastopnik teh društev, katera so se vsa podvrgla kontroli deželnega odbora. V tej lastnosti sklicuje deželni odbor sem ter tje tudi občne shode članov nižjeavstrijskih posojilnih društev, kateri so vedno dobro obiskani ter bistveno pripomorejo, da se ohrani enota in enakoličnost sistema in poslovanja.

Solnogradsko. Pospešitev ustanovitve hranilnic in posojilnic po sistemu Raiffeisen omejena je bila edino le na dovoljevanje brezobrestnih, v 10letnih obrokih povračljivih posojil po 100 gld. iz deželnega zaklada v svrhu poplačevanja stroškov za prvo opravo posojilnic; za bodočnost pa se namerava vpeljati perijodična revizija blagajnic ob deželnih stroških ter deželnemu odboru izročiti zastopništvo vseh blagajnic.

Štajersko. Deželni odbor je izdal navodilo za poslovanje hranilnih in posojilnih društev po Raiffeisenovem sistemu. Dežela dovoljuje brezobrestna posojila v svrhu olajšave stroškov za prvo opravo v zneskih po 50 do 250 goldinarjev, kakor tudi v svrhu dobave prve glavnice po 3% obrestna posojila v najvišjem znesku 2000 gl. V ta namen bil je deželnemu odboru dovoljen kredit 100 000 goldinarjev. Vsa društva, ki prosijo za podporo iz tega kredita, podvržejo se s tem višjemu nadzorstvu deželnega odbora. Ta mora društva pri njihovi ustanovitvi podpirati s svetom ter njih poslovanje vsako leto pregledati. Posvetovanje pri ustanovitvi društev in pa revizija izročila se je za sedaj uradniku dež. knjigovodstva.

Tirolsko. V svrhu ustanovitve hranilnic in posojilnic po sistemu Raiffeisenovem dovolil je deželni odbor prispevke, in sicer: 1.) za ustanovitev posameznih hranilnih in posojilnih društev, 2.) za plačevanje stroškov revizije in nadzovanja, 3.) za ustanovitev centralne blagajnice vseh nemško-tirolskih Raiffeisenovih društev, katera ima kot centralni izravnalni urad poslovati med posameznimi društvi.

Dovolitev podpore določeval je deželni zbor vsako leto posebej ter znaša ista od leta 1892. dalje za nemški del dežele vedno po 3000 gld. Primeren prispevek je bil dovoljen tudi za italijanski del dežele, kjer pa se zaradi bistveno različnih razmer nahajajo še drugi zavodi: banca cooperativa in banca popolare.

V svrhu pokritja ustanoviteljskih stroškov, posebej naprave poslovnih knjig dovoljujejo se podpore do 250 gld. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Benjamin Aptorp Gould.

Dne 26. novembra lanskega leta umrl je slavni ameriški zvezdoznanec B. A. Gould, na naslednjih nekega nesrečnega padca. Rojen je bil Gould v Bostonu dne 27. septembra 1824. leta in se je izobrazil v latinski šoli, pozneje pa na Harvardovem kolegiju v Cambridgu, kjer je 1844. leta z odliko napravil doktorski izpit iz

matematično-fizičnih predmetov. Ko je bil nekaj časa učitelj, se je popolnoma posvetil znanosti.

Leta 1845. šel je v Evropo, da se je na greenwiški, pariški, berolinski in gotski zvezdarni bavil z zvezdoznanstvom. Leta 1848. se je vrnil v Ameriko in se je udeležil premerjevanja ameriškega obrežja. Pokazal je veliko nadarjenost in je metodo brzojavne določbe prekoatlanskih dolgotnih diferenc jako izboljšal.

1850. je ostavil v Cambridgu časopis „Astromical Journal“ in je postal 1856. ravnatelj zvezdarne v Albanyju. Zastonj si je prizadeval, da v korist znanosti ohrani zavod, katerega je brezplačno vodil. 1858. se je odpoval ravnateljstvu in se je v Bostonu bavil samo z zvezdoznanskimi deli.

Leta 1865. je Gould preiskal južno nebesno poloblo. Za to podjetje so sprva hoteli dati denarja prijatelji njegovi v Bostonu. Naposled se je pa za stvar zavzel argentinski minister in pozneje predsednik argentinske republike Sarmiento in podjetje se je uresničilo, ko jo je privedlo 1870. do osnove narodne zvezdarne v Cordobu, kamor je Goulda poklicala argentinska vlada. Osnova te zvezdarne je zatorej pomenljiva, ker ž njo se še le začne preiskavanje južnega neba, česar se je Gould z vso marljivostjo lotil. Petnajst let je Gould deloval v Argentiji. Bavil se je s popisovanjem južnega neba, katero delo ni bilo lahko. Napravil je seznam vseh južnih zvezd do 7. velikosti. Gouldova druga zvezdoznanska dela so izšla v Cordobi v 15. zvezkih. Poslednji zvezek izšel je le malo pred smrtjo njegovo.

Poleg drugih stvari se je Gould posebno bavil s fotografiranjem neba in je rabil to sredstvo za natančnejše zvezdoznanska merjenja. On je bil jedin začetnik v v tem oziru. V Cordobi je bil napravil nad 7400 fotografij raznih zvezdnih skupin. Na teh fotografijah jih je studiral. Ko se je v Boston povrnil, je bil zopet 1885. l. začel izdajati svoj zvezdoznanski list, ki od leta 1861. ni več izhajal.

Poučni in zabavni drobiž.

Deset narodnih zapovedi. Tržaška „Edinost“ priporoča z ozirom na sedanje ondote razmere, da Slovenci spolnujejo naslednje narodne zapovedi: 1.) Spoštuj in ljubi svoj narod iz dna svojega srca vse dni svojega življenja. 2.) Ne zatajaj nikdar svoje narodnosti niti doma niti v javnosti. 3.) Uklanjaj se vedno narodni disciplini. 4.) Brani in ljubi svoje narodne voditelje. 5.) Ne prestopi nikdar praga svojih sovražnikov in ne daj jim zaslužka. 6.) Ne delaj sramote milemu narodu s surovim obnašanjem, vedi se ob vsaki priliki možato in odločno. 7.) Podpiraj vedno le svoje rojake — trgovce, obrtnike, zdravnike, odvetnike itd. Ako podpiraš svojega nasprotnika, pomagaš zatirati svoj narod, rediš gada na svojih prsih, ki te skuša s svojim strupom za veke pokončati; s takim dejanjem prodajaš rod in sebe v sužnost. 8.) Ne sovraži svojega brata, Slovenec je kakor ti, če tudi je v mišljenju kaka razlika. Medsebojni prepir naj popolnoma izgine s slovenskih tal. Delajmo vsi za enega, eden za vse. 9.) Ne oziraj se po dekletih nasprotne narodnosti, ker, ako bo kedaj tvoja žena, boš ti njen rob, tvoji otroci pa narodne izdajice. 10.) Ne imej poželenja nad blagom nasprotnika. Tudi ako ga hočeš,

Kmetijstvo.

Kmetijske hranilnice in posojilnice po Raiffeisenovem sistemu.

(Dalje.)

Predarlško. Leta 1890. bil je deželni odbor od deželnega zbora pooblaščen, da v oziravrednih slučajih po svojem prevdanku v deželi predarlški že obstoječim ali pa v bodoče ustanovljenim hranilnicam in posojilnicam po sistemu Raiffeisenovem dovoljuje za prvi nakup potrebne oprave iz deželnih sredstev podpore v znesku po 50 do k večjemu 100 gld. V letih 1891. do 1896. dovolile se niso le že 1890. leta obstoječim hranilnicam in posojilnicam podpore po 80 do 100 gld., temveč tudi vsem med tem časom novoustanovljenim društvom — približno 30 — jednokratni prispevki po 100 gld. k troškom prve oprave. Leta 1896. bil je dalje zvezi hranilnih in posojilnih društev po Raiffeisenovem sistemu dovoljen za leto 1895. prispevek 300 gld., za leto 1896. pa prispevek 600 gld. pod tem pogojem, da ista ob troških zveze izvršuje revizijo tudi tistih hranilnic in posojilnic, ki ne spadajo k zvezi, ako same za to prosijo.

Češko. Deželni zbor je naročil deželnemu odboru, da s sodelovanjem deželnega kulturnega sveta posebno pozornost obrača na ustanovitev Raiffeisenovih hranilnic in posojilnic ter povsod, kjer se mu vidi primerno ali potrebno, po kmetijskih potovalnih učiteljih ali po drugih v tem predmetu večjih osebah daje potrebna pojasnila. V deželni proračun za 1896. leto ustavljen je bil znesek 15.000 gld. v to svrhu, da se po Raiffeisenovih načelih že obstoječim hranilnicam in posojilnicam ali pa na novo ustanovljenim v svrhu lažjega poplačila troškov za prvo opravo dovoljujejo podpore po 250 gld. potom deželnega kulturnega sveta. V posebno ozira vrednih slučajih se sme ta podpora zvišati na 300 gld.

Moravsko. Centralni zvezi nemških kmetijskih kreditnih zadrug Moravskega in Šlezije dovoljena je bila v svrhu revizije in poučevanja moravskih posojilnih društev po sistemu Raiffeisenovem od leta 1895. dalje za dobo petih let podpora po 1000 gld. na leto pod tem pogojem, da se o porabi te podpore položi deželnemu odboru vsako leto račun. Deželni odbor je bil tudi pooblaščen, da v ubožnih občinah obstoječim ali pa šele ustanavljajočim se posojilnim društvom po Raiffeisenovem sistemu v svrhu pokritja troškov za opravo dovoljujejo ali po 4 % obrestna v petih enakih letnih obrokih vračljiva posojila do najvišjega zneska 200 gld. ali pa podpore do najvišjega zneska po 50 gld. pod tem pogojem, da dotična posojilna društva pripadajo ali kaki od dežele podpirani centralni zvezi ali pa se zavežejo, da se podvržejo v svojem gospodarjenju kontroli deželnega odbora. V to svrhu dal se je deželnemu odboru letni kredit 1200 gld. na razpolago.

Šlezija. Tukaj se pogojno dovoljujejo podpore in 3 % posojila iz šlezijskega deželnega kulturnega zaklada kmetiskim hranilnicam in posojilnicam brez razločka, so-li ustanovljene po sistemu Raiffeisen ali pa Schulze-Delitsch. Pogoji, pod katerimi se dajo podpore in posojila, so:

1.) pravila in poslovni red takšnih društev morajo se strinjati z uzorci, ki jih določi deželni odbor ali pa vsaj zadobiti pritrjenje deželnega odbora;

2.) dotična društva se morajo zavezati, da bodo predlagala deželnemu odboru vsako leto, dokler posojilo ni povrnjeno, računski izpisek, bilanco, natančen zaznamek imetka in dolgov in pa zaznamek vseh članov;

3.) deželni odbor se mora prepričati, da dotično društvo uspešno deluje, ali pa, če gre za novo ustanovitev takega društva, da bo uspešno delovalo, kakor tudi, da je povračilo dotičnega posojila zagotovljeno.

Število do konca 1895. leta podpiranih Raiffeisenovih hranilnic in posojilnic je znašalo 36, visokost izplačanih podpor za prvo opravo pa večjidel po 50 gld., v nekaterih slučajih pa samo 40 gld.; visokost posojil pa se je sukala med 300 in 1000 gld. Schultze-Delitzscheva posojilnica je le ena dobila 50 gld. podpore.

Od 1. novembra 1894. l. naprej obstoji zveza šlezijskih Raiffeisenovih blagajnic s centralno blagajnico, katerej je deželni zbor za leto 1894. dovolil ustanovilni prispevek 500 gld., za leto 1895. pa podporo 800 gld. iz deželnih sredstev. Dalje ji je deželni odbor iz deželnih sredstev dovolil obrestni kredit 1200 gld., da ga vzdiguje po potrebi, s čemer je centralni zvezni blagajnici omogočeno, k zvezi pripadajoče hranilnice in posojilnice tudi takrat še zalagati z denarjem, če sama primernih denarnih svot nima več na razpolago.

Galicija. V Galiciji ni hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu, ampak le občinske in okrajne posojilnice, katere proti primernim obrestim dajejo prebivalcem po deželi osebni kredit. Ti denarni zavodi morejo se ustanoviti le na podlagi normalnega pravila, katero je sestavil deželni odbor dogovorno s c. kr. vlado. Sedaj obstoji v Galiciji 3335 občinskih posojilnic s skupno osnovno glavnico v znesku 5,160.756 gld. in 14 okrajnih posojilnic z glavnico 549.868 gld.

Dne 28. januarja 1896 dovolil je deželni zbor deželnemu odboru za leto 1896. in 1897. po 5000 gld. v svrhu pokritja troškov ustanovitve, oziroma uredbe hranilnic ali posojilnih društev, ki jih imajo ustanoviti okrajni odbori.

Od koroškega deželnega odbora na dotični tuuradni dopis ni došel odgovor. (Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Pitanje oslabelih konjev. Oslabeli konji se najhitreje opitajo, ako se jim poklada namočen oves z priklado kuhinjske soli. Raba neugašenega apna, katero devajo nekateri zdrobljeno v krmo konjem, da bi jih hitro opitali, ni priporočati. Konji se sicer navidezno odebele, ali često se prigodi, da zopet oslabijo.

vsako uro svetljenja, iz česar moremo izvajati, da znaša trpežnost take mreže v normalnih razmerah 500 ur svetljenja. Temu pa direktno nasprotuje to, ker je ravnatelj dunajske plinove družbe G. Fährdrich povedal v nekem članku o Auerjevi luči, trdeč doslovno: „Morebiti bomo prav storili, ako računimo dobo gorenja ali svetljenja povprečno le na 350 ur“.

Če vzamemo to številko za resnično, povečajo se troški vzdrževanja za žarna telesa za vsako uro svetljenja na 0.22 kr. Pri tem pa se ni nikakor oziralo na one mreže, katere se pri prižiganju ali snaženju vsled nespretnosti ali nepravilnosti prižigalca ali sploh po kakem naključju poterejo. Vsaka na ta način ugonobljena mreža prouzroči poseben trošek 90 kr.

Če vpoštevamo dalje, da so zaradi čestokrat večjega plinovega pritiska, kakor je normalen, za jedno Auerjevo luč v vsaki uri potroši več kakor 105 litrov plina, dostikrat do 120 litrov, potem takoj razvidimo, da številka za troške jedne take luči, kakor jo navaja plinarna v svoji okrožnici, ni absolutno zanesljiva, ampak le najmanjša, ki se v normalnih razmerah da doseči.

Poleg tega treba še izrecno poudarjati, da plinarna v svoji okrožnici ne črhne niti besedice o kakem popustu, katerega bi dajala svojim večjim konsumentom. Mestna elektrarna pa bode svojim konsumentom dajala prav izdatne popuste, ki so po ceniku že za vsak slučaj določeni.

Trditev v okrožnici, da se da jedna Auerjeva luč nadomestiti le s tremi žarnicami po 16 sveč in z jedno po 10 sveč, je že potem, kar smo popreje navedli, neosnovana. Kdor bi vzel namesto jedne Auerjeve luči tri ali štiri žarnice, imel bode dotični prostor dosti bolj svetel in, kar je poglavitno, po vseh straneh dosti bolj enakomerno razsvetljen, ker svoje žarnice lahko razvrsti kakor mu luč najbolj ugaja. Če pa ima prostor dosti bolj ugodno razsvetljen, pa se ne sme čuditi, da ga razsvetljava nekoliko več stane.

Mi smo uverjeni, da se bode v normalnih razmerah lahko shajalo, če se jedna plinova luč nadomesti z jedno žarnico po 14 sveč; kdor pa hoče kaj več storiti, lahko vzame žarnico s svetlivostjo 25, ali 45 normalnih sveč. Če bi za žarnično luč zares moral nekoliko več plačevati, kakor za Auerjevo, pa treba uvaževati na prednosti, s katerimi električna luč nadvlada v drugem oziru vsako drugo luč, na prednosti, katere so se v tem listu še pred kratkem iznova povdarjale.

Obrtnijske raznoterosti.

— Ameriško surovo železo. Evropskemu železarstvu preti velika nevarnost od Amerike. Pokazalo se je, da se ameriško surovo železo da ravno tako dobro v jeklo podelati, kakor naše domače. Ladije ki vozijo pavolo v Evropo sprejemajo železo za oteženje, ker potem ladija bolje vozi. Prevažanje samega železa iz Amerike je pa še predrago.

Kmetijstvo.

Kmetijske hranilnice in posojilnice po Raiffeisenovem sistemu.

(Konec.)

Iz teh naznanil je razvidno, da so deželni zastopi vseh v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel ustanovitev in vzdrževanje Raiffeisenovih blagajnic materialno pospeševali, ker so prišli do prepričanja, da člani za-se ne zahtevajo nikakega dobička, temveč nameravajo le navadno obrestovanje svojih opravičnih deležev.

S temi blagajnicami povzdiguje se osebni kredit ter se kmetovalcu v nujnih slučajih daje ceneno posojilo, in to gotovo pospešuje ljudsko blagostanje.

Na Kranjskem so se do sedaj sledeča društva obrnila na deželni zastop za podporo, in sicer.

1.) Posojilno društvo na Slapu, kateremu pa se ni mogla dovoliti podpora, ker v to svrhu ni bil dovoljen nikak kredit.

2.) Posojilno društvo v Dobropoljah, kateremu je bilo v smislu visokega deželno-zborskega sklepa z dne 13. februarja 1895 dovoljeno iz deželnega zaklada posojilo v znesku 150 gld., ki se bo moralo povrniti iz rezervnega zaklada.

3.) Hranilno in posojilno društvo v Cerknici, kateremu deželni odbor zaradi pomanjkanja dotičnega kredita ni mogel dovoliti ne podpore in ne posojila.

4.) Posojilno društvo v Kranjskigori, kateremu se je vsled visokega deželno-zborskega sklepa naznanilo, da se zaradi pospeševanja posojilnic vrše poizvedbe ter da se bo definitivna rešitev mogla izdati šele na podlagi dotičnega sklepa visokega deželnega zbora.

5.) Isto kakor pod točko 4.) prijavilo se je tudi slovenski centralni posojilnici v Krškem, katera je prosila za 4 % posojilo v znesku 50.000 gld.

6.) Zvezi kranjskih posojilnic, katera je prosila za podporo, potem za dovolitev kredita, s katerim bi mogel deželni odbor pospeševati ustanovitev posojilnic po Raiffeisenovem sistemu, in končno za naročilo deželnemu odboru, da bi isti hranilne vloge iz deželnih zakladov nalagal pri posojilnicah, bilo je vsled visokega deželno-zborskega sklepa z dne 13. januarja 1896 naznanjeno, da se o tem vprašanji vrše poizvedbe ter je torej definitivna rešitev odvisna od daljnega sklepa visokega deželnega zbora.

Iz poslednje navedene prošnje je razvidno, da je do konca 1895. leta pristopilo zvezi trinajst posojilnic, in sicer: ljudska posojilnica v Ljubljani, hranilnice in posojilnice v Metliki, v Črnomvrhu, Staremtrgu, Mošnjah, Cerknici, Horjulu, Trnovem, Gorjah, na Blokah, v Št. Petru, v Srednji vasi, v Bohinju in posojilnica v Dobropoljah.

Te posojilnice z neomejenim poroštvom so bile ustanovljene v smislu zakonov z dne 1. junija 1889 in

11. junija 1894, drž. zak. št. 91 in 111. Zveza ima strokovno izobraženega nadzornika in ker je delovanje zveze spojeno z znatnimi troški, misli ista, da na korist stvari sme računati na podporo visokega deželnega zbora.

Deželni odbor se je prepričal, da posojilnice in hranilnice po Raiffeisenovem sistemu pospešujejo ljudsko blagostanje in da torej zaslužijo pospešitve od strani dežele. Zaradi tega bi bilo le prav in pravično, da bi tudi dežela Kranjska po svojih sredstvih podpirala ustanovitev in vzdrževanje posojilnic in hranilnic po Raiffeisenovem sistemu; deželnemu odboru pa naj bi bila pri tem pridržana pravica, da jih po svojem preudarku sme revidirati.

Do sedaj obstoje na Kranjskem posojilnice po sistemu Raiffeisen in Schultze-Delitzsch.

Na podlagi tega poročila je deželni zbor po daljši debati storil naslednje sklepe: 1.) Deželnemu odboru se naroča, da izda navodilo o ustanovitvi in oskrbovanji hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu. 2.) V delno pokritje stroškov ustanovitve in prve oprave hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu sme deželni odbor po svoji previdnosti dovoljevati prispevke po 50 do 80 gld. 3.) Deželni odbor se pooblašča, da sme hranilnim in posojilnim društvom dovoljevati 4 % posojila do najvišjega zneska 300 gld. iz razpoložljivih blagajničnih zalog. 4.) Ustanovni prispevek, kakor tudi posojilo sme pa se dovoliti le pod tem pogojem, če se društvo podvrže višjemu nadzorstvu deželnega odbora, katero more le-ta izvrševati po posebnem odposlancu ali pa po zvezi posojilnic. 5.) Zvezi kranjskih hranilnic in posojilnic dovoli se za l. 1897. v pospešitev njenih namerov podpora 300 gld. iz deželnega zaklada. 6.) Deželnemu odboru se dovoli za l. 1897. za ustanovitev hranilnic in posojilnic v podporo istih kredit 1200 gld. iz deželnega zaklada.

Poučni in zabavni del.

Strašno prorokovanje.

(Ruski spisal Marlinski.)

... Tedaj sem bil strašno zaljubljen, zaljubljen, da bi bil zblaznil. O kako sem slepil te, ki so gledajoč na moje prijazno smehljanje, na moje razstresene poglede, na moje malomarno govorjenje v krogu lepotic, vsi me imeli za ravnodušnega in hladnokrvnega. Vedeli niso, da se globoka čuvstva baš zaradi tega redko kažejo, ker so globoka; ko bi bili mogli pogledati v moje srce, in je razumeti, bi bili se prestrašili! Vse, o čemer toliko tako radi blebetajo pesniki, s čimer se tako lahkomišljeno igrajo ženske, kar toli skrivajo zaljubljeni, je kipel v meni, kakor razstopljena kovina, nad katero se zažigajo pari, ko ne najdejo izhoda. Vendar so meni se zdeli smešni, od žalosti potrti naukuševalci s svojimi razvnetimi srci; zoprni so mi bili vsi dvoritelji s svojim

mrzlim naukušanjem, naučenimi besedami in da bi jaz prišel v vrsto tacih ljudi, zdelo se mi je najhujše na svetu.

Ne tak nisem bil jaz; v moji ljubezni je bilo nekaj čudnega, nenavadnega, celo divjega, rekel bi. Naj me ljudje pojmejo ali ne, smešen jaz biti nisem mogel. Goreča, mogočna strast se vali, kakor lava, ki vse pobere in požge, kar doseže. Razrušajoč se sama, razrušuje v pepel vse ovire, in preminja celo morje v kipeči kotel.

Tako sem ljubil... njo imenujmo Polino. Vse kar more ženska vdahnuti, kar moški more čutiti, se je vdahnilo in čutilo. Ona je pripadala drugemu, a baš to je še boljše povzdignilo ceno njene ljubeznjivosti, boljše razdražilo mojo slepo strast, vzbujeno z upanjem. Moje srce se bi bilo moralo razpočiti, da sem ga zaprl z molčanjem; razbil sem ga, kakor prenapolnjen lonec pred ljubljeno žensko. Še sedaj mi zatrepeče slednja žila, ko se spomnim, da sem ljubil; če se sladkosti pozebne sreče more izraziti z glasovi, je to mogoče le s takimi glasovi. Prvi pot sem pritisnil svojo ustno k njeni roki in pri tem na vse pozabil. Zdelo se mi je, da sem se premenil v blisk; tako hitro, tako lahko, tako goreče je bilo to čuvstvo, če se sploh čuvstvo imenovati more.

Pa kratka je bila moja sreča: Polina je bila ravno tako stroga, kakor mična. Ljubila me je, kakor še nisem bil ljubljen nikdar poprej, in kakor ne bodem tudi nikdar več ljubljen: ljubila me je strastno, nežno in neoporečno... To, kar je bilo meni sveto, je njo stalo več solz, nego mene trpljenja. Kakor zaupljivo se je udalo varstvu mojega velikodušja, ravno tako je goreče prosila, da jo rešim očitanja, da je rušila zvestobo. — Dragi moj! Midva sva daleč od greha, — rekla je, — sva li pa tudi vselej daleč od slabosti. Kdor pogosto skuša svoje moči, padal; redkeje se morava shajati! Trdno sem sklenil se je nadalje izogibati.

In minoli so trije tedni, da Poline nisem videl. Treba je vam povedati, da sem služil v Severskem konjiškem polku, ki je tedaj bil v orlovski guberniji... dovolite, da vam okraja ne povem. Moj eskadron je bil nastanjen blizu graščine Polininega moža. O Božiču je moj polk dobil povelje odriniti v tulsko gubernijo in jaz sem imel dovolj duševne odločnosti, da sem odšel, ne da bi se bil poslovil. Priznavam, da me je bolje zadržavala bojazen, da izdam tajnost drugim, nego skromnost. Da zaslužim njeno spoštovanje, treba se je bilo odreči ljubezni in skušnjava tudi premagati. Zastonj so me vabili sosedni graščaki na praznik, pri katerih se poslovimo, zastonj so me nagovarjali tovariši, ki je slednji imel kako srčno vez, da pridem na kak ples — ostal sem trden.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Koliko stane v Evropi vojaštvo? Evropske države imajo približno 2¹/₂ milijona vojakov, in sicer 3.200.000 v četah na suhem ostalo na morju. K temu pa še niso prišteti niti deželni brambovc niti rezervniki. Več kot 2¹/₂ mi-